

เทคโนโลยีสะอาดในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

ชวลิต วโรดมรังสีมันต์
ภาควิชาวิทยาศาสตร์ร่อนามัยสิ่งแวดล้อม
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail; chaowalit.war@mahidol.ac.th

เนื้อหา

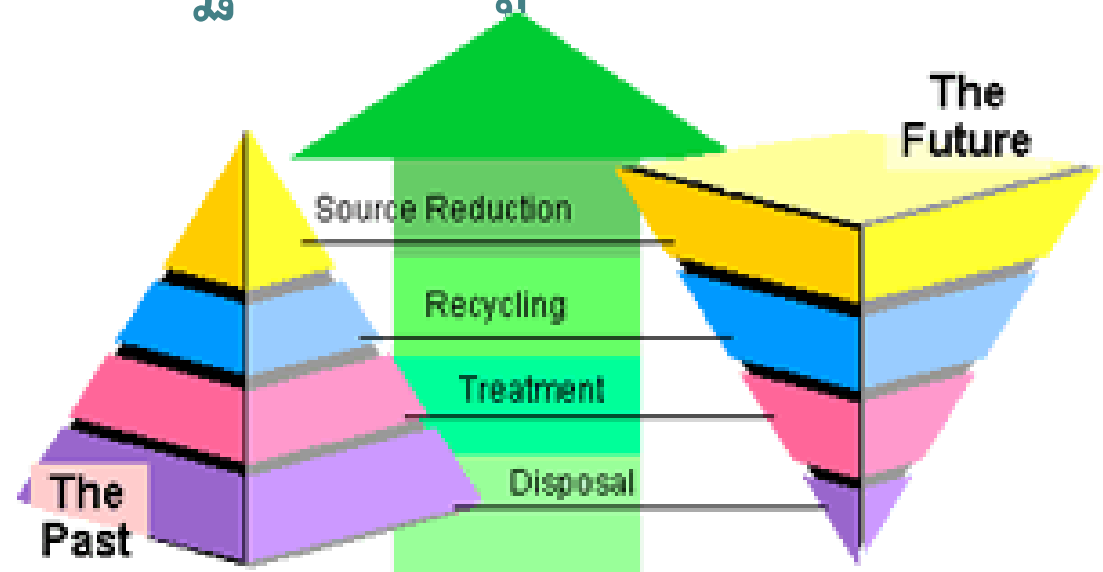
- ความหมายและหลักการของ CT
- การใช้ CT ในการจัดการน้ำเสียและ
สิ่งแวดล้อมโรงพยาบาล

ทำไมต้องเทคโนโลยีสะอาด ?

- การจัดการสิ่งแวดล้อมในอดีต
- มุ่งเน้นการบำบัดมลพิษที่ปลายทางหรือปลายท่อ (End of Pipe)
- การบำบัดมลพิษส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายสูง
- การบำบัดมลพิษในมุมมองของผู้ประกอบการเอง ถือว่าเป็นการลงทุนที่ไม่ก่อให้เกิดผลกำไร
- ของเสียหรือมลพิษที่บำบัดแล้วส่วนใหญ่เป็นเพียงการเปลี่ยนของเสียหนึ่งเป็นอีกสถานะหนึ่ง

CT = แนวคิดที่เปลี่ยนไปจากเดิม

- แนวคิดที่เปลี่ยนไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นที่การจัดการที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้ 2 ด้าน
  - ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม

แนวคิดที่พัฒนาขึ้นจากหลักการเดิม >> Cleaner Technology

เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด (Cleaner Technology)

หมายถึง

- การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การใช้วัตถุดิบ พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เปลี่ยนเป็นของเสียน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย
- เป็นการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด
- รวมถึงการเปลี่ยนวัตถุดิบ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งจะช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดต้นทุนการผลิตไปพร้อมๆ กัน

การลดที่แหล่งกำเนิด
Source Reduction

ของเสีย น้ำเสีย และมลพิษได้รับการป้องกันและลดที่แหล่งกำเนิด

การใช้หมุนเวียน/การใช้ซ้ำ
Recycling/Reuse

ของเสียและน้ำเสียที่เกิดขึ้นถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์อื่น

การบำบัด
Treatment

ของเสียและน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

การทิ้ง/กำจัด
Disposal

ของเสียและน้ำเสียที่ปรับปรุงคุณภาพแล้วถูกนำไปทิ้ง/กำจัดอย่างถูกต้อง

หลักการเทคโนโลยีสะอาด

1. วิธีการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด

1.1 การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์(Product Reformulation)

1.2 การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต(Process Change)

➤ การเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบ (Input Material Change)

➤ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี(Technology Improvement)

➤ การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน(Operational Improvement)

2. การใช้ซ้ำหรือการนำกลับมาใช้ใหม่

2.1 การใช้ซ้ำ (Reuse)

2.2 การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

เทคโนโลยีสะอาด

การลดมลพิษที่
แหล่งกำเนิด

ปรับเปลี่ยน
ผลิตภัณฑ์

ปรับเปลี่ยน
กระบวนการผลิต

ปรับเปลี่ยน
วัตถุดิบ

การปรับเปลี่ยน
เทคโนโลยี

การบริหารการ
ดำเนินการ

การนำกลับมาใช้ซ้ำ

การใช้
หมุนเวียน

การใช้เทคโนโลยี
หมุนเวียน

การจัดทำ CT

ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสะอาดในการจัดการสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาล

- แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของ
โรงพยาบาล ขนาด 485 เตียง ที่ผ่านการประเมิน
แนวทางเบื้องต้นครอบคลุม 4 เรื่อง

ได้แก่

1. การใช้ไอน้ำและการเกิดก๊าซไอเสีย
2. การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียจากยาและสารเคมี
3. การใช้ไฟฟ้า
4. การใช้น้ำและการเกิดน้ำเสีย

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย
  1. การลดปริมาณการใช้น้ำ
  2. การลดความสกปรกของน้ำเสีย
  3. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสีย
  4. การปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

1. การลดปริมาณการใช้้้ำ

- การปรับเปลี่ยนมาใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ เช่น ก๊อกน้ำแบบเติมอากาศ ก๊อกน้ำแบบการใช้สัญญาณอัตโนมัติ ฯลฯ
- การนำกลับมาใช้ซ้ำ/การใช้ใหม่ เช่น การเวียนน้ำที่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย (โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรค) กลับมาใช้ซ้ำในพื้นที่สวน
- การนำน้ำฝน/น้ำคอนเดนเสทจากหม้อน้ำกลับมาใช้ใหม่ เช่น นำน้ำฝนมาใช้ในห้องสุขา ล้างทำความสะอาดพื้น รดน้ำต้นไม้ (คุณภาพน้ำผ่านค่ามาตรฐานก่อนนำไปใช้งาน)

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

1. การลดปริมาณการใช้น้ำ

➤ การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้น้ำ เช่น

- ตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำ โดยปิดปั๊มน้ำและก๊อกน้ำทั้งหมดแล้วตรวจสอบมิเตอร์
- ติดตั้งมาตรวัดน้ำและอุปกรณ์ควบคุมระดับที่ท่อส่งน้ำหลัก
- อุดรอยรั่ว และเปลี่ยนท่อที่ชำรุด

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

1. การลดปริมาณการใช้้้

➤ การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้้้ เช่น

- อุดรอยรั่ว และเปลี่ยนท่อที่ชำรุด
- ติดตั้งอุปกรณ์อัตโนมัติควบคุมการไหลของน้ำในท่อ
- ทำแถบสีแยกให้ชัดเจนระหว่างท่อน้ำทิ้งและท่อน้ำดี
- นำน้ำล้างในอ่างล้างจานที่สะอาดที่สุดกลับมาใช้ใหม่ (ใช้เป็นน้ำล้างภาชนะครั้งแรก)

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

1. การลดปริมาณการใช้น้ำ

➤ การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้น้ำ เช่น

- หลีกเลี่ยงการล้างระบบน้ำล้น
- การเช็ดพื้น ควรใช้ภาชนะรองน้ำและชักล้างอุปกรณ์
ในภาชนะก่อนที่จะนำไปเช็ดถู จะใช้น้ำน้อยกว่าการ
ใช้สายยางฉีดล้างทำความสะอาดพื้นโดยตรง

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

1. การลดปริมาณการใช้น้ำ

➤ การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้น้ำ เช่น

- การรดน้ำต้นไม้ ควรใช้สปริงเกอร์ หรือใช้น้ำที่เหลือจากกิจกรรมอื่นมารดต้นไม้ ก็จะช่วยประหยัดน้ำลงได้
- รณรงค์ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการลดน้ำใช้และลดขยะ

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

2. การลดความสกปรกของน้ำเสีย

- เก็บกวาดทำความสะอาดภาชนะ พื้น ก่อนใช้น้ำล้าง
ทำความสะอาด
- ติดตั้งตะแกรงดักขยะที่ท่อระบายน้ำ

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย

โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

2. การลดความสกปรกของน้ำเสีย

➤ ติดตั้งถังดักไขมันที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงครัวและห้องอาหาร

➤ มีตะแกรงกรองเศษอาหารก่อนระบายน้ำทิ้งลงบ่อดักไขมัน

➤ ดักน้ำมันในถังดักไขมันไปกำจัดอย่างเหมาะสมทุกสัปดาห์

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

3. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสีย

➤ เปลี่ยนการออกแบบใหม่หรือปรับปรุงระบบบำบัดให้มีประสิทธิภาพ และสามารถบำบัดน้ำเสียได้ตามมาตรฐาน

➤ เพิ่มระบบอัตโนมัติเข้าช่วย ทำให้การทำงานของระบบเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย

โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

3. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสีย

- ปรับปรุงข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เช่น ไม่วางสิ่งกีดขวางระบบ ทำให้สามารถเข้าถึงระบบหรืออุปกรณ์ ง่ายต่อการดูแลและบำรุงรักษา
- ปรับปรุงคุณภาพอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน
- ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วย หรือปรับปรุงระบบบำบัดให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยเพิ่มอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิม หรือเติมเชื้อจุลินทรีย์ EM เพิ่มประสิทธิภาพในระบบบำบัดทางชีวภาพ

ตัวอย่างการใช้แนวทาง CT ในการจัดการน้ำเสีย

โรงพยาบาล

- แนวทางในการลดน้ำเสียและความสกปรกในน้ำเสีย

4. การปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ

- มีแผนงาน กระบวนการทำงาน และขั้นตอนบำรุงรักษาระบบบำบัดที่ชัดเจน
- มีการบันทึกการปฏิบัติงาน หากมีความผิดปกติหรือมีปัญหาเกี่ยวกับระบบบำบัดหรืออุปกรณ์ต่างๆ จะมีข้อมูลและสามารถแก้ไขได้ทันที่ และสอดคล้องกับกฎกระทรวง “กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ การเก็บสถิติ และข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2555” ตามมาตรา 80 แห่ง พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- มีการฝึกอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

ปัญหาและอุปสรรคของการนำเทคโนโลยีสะอาดไปใช้

1. ไม่เข้าใจแนวคิดเทคโนโลยีสะอาด
2. ไม่มีข้อมูล
3. การไม่มีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร
4. ขาดเทคโนโลยี ทั้งความรู้ของบุคลากร และการพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม
5. ตัวอย่างความสำเร็จ CT ในเชิงรูปธรรมยังมีจำนวนน้อย
6. การไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลความสำเร็จของ CT ในวงกว้าง
7. บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน CT มีจำนวนจำกัด

ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการทำ CT

1. ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร
2. ความมั่นคงในนโยบาย
3. การได้รับการฝึกอบรมในทุกระดับ
4. มีศรัทธาและเห็นคุณค่าของเทคโนโลยีสะอาดอย่างแท้จริง
5. สร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม
6. การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ
7. มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย
8. มีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ
9. ทำเทคโนโลยีสะอาดอย่างต่อเนื่อง

ข้อดีของเทคโนโลยีสะอาด

- ประโยชน์ต่อตัวเอง

- สุขภาพแข็งแรง ปลอดภัยจากสารพิษ

- สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตดีขึ้น

- เกิดความภูมิใจที่ได้ทำสิ่งดีดีให้เกิดขึ้นในสังคม

ข้อดีของเทคโนโลยีสะอาด

- ประโยชน์ต่อชุมชน

- เกิดความสามัคคีระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานประกอบการเพราะความเข้าใจปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

- สังคมน่าอยู่ มีทรัพยากรเหลือใช้อย่างเพียงพอเพราะมีการจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูง

ข้อดีของเทคโนโลยีสะอาด

- ประโยชน์ต่อภาครัฐ

- ช่วยแบ่งเบาภาระในการติดตามตรวจสอบของภาครัฐ

- บรรลุตามเป้าหมายของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- ส่งเสริมภาพพจน์ของประเทศในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและเพิ่มศักยภาพในด้านการบริการด้านสุขภาพและสังคม

จบการนำเสนอ